

Tartalom

PALÁDI-KOVÁCS ATTILA: A 60 éves Viga Gyula köszöntése	7
---	---

HISTÓRIA – TUDOMÁNYTÖRTÉNET

SÁRKÁNY MIHÁLY: Etnográfia, etnológia és az antropológiai perspektíva – fogalmak egy tudomány születésekor	11
<i>Ethnography, ethnology and the anthropological perspective</i> – <i>concepts at the birth of a social science</i>	
FEJŐS ZOLTÁN: A hazai néprajzi múzeum alapítása és a Herman Ottó–Xántus János vita 1885-ben	22
<i>Die Gründung des Volkskundemuseums und der Disput</i> <i>Ottó Herman–János Xántus im Jahr 1885</i>	
HÁLA JÓZSEF: Egy matyó menyecske Londonban Néhány esetvonás Torday Emil portréjához	33
<i>Eine junge Matyó-Frau in London</i> <i>Einige Farbtupfer zum Porträt von Emil Torday</i>	
NEMES ZOLTÁN: Törvény és törvényalkalmazás az attikai önkormányzatok életében	43
<i>The creation of laws and the application of them in the lives of the</i> <i>Attic local governments</i>	
DÉNES GYÖRGY: A bolgárok hódításai és telepítései a Kárpát-medencében a magyar honfoglalás előtt	52
<i>Bulgarian conquests and settlements in the Carpathian basin</i> <i>before the Hungarian conquest</i>	
FARAGÓ TAMÁS: Háború és népesség (1787–1789) (Borsod megye újoncállítása II. József török háborúja időszakában)	65
<i>Krieg und Bevölkerung (1787–1789) (Die Rekrutenerhebung</i> <i>im Komitat Borsod zur Zeit des Türkenkrieges von József II.)</i>	
CSÍKI TAMÁS: Egy parasztgazda a politizálás útján. Györgyi Lajos visszaemlékezései	77
<i>A Smallholder on the way of Politics. Memoirs of Lajos Györgyi</i>	
BALI JÁNOS: A családi fényképek szerepe a lokális közösség (újra)teremtésében	91
<i>The role of family photos in the (re)creation of the local community</i>	
KESZEG VILMOS: Az új világ hőse: a mérnök	101
<i>Der Held der neuen Welt: der Ingenieur</i>	

TÁRGYAK – GYŰJTEMÉNYEK

BODÓ SÁNDOR: A magyar múzeumok gyűjtőterületének történeti kérdéseiről	127
<i>Über die historischen Fragen zum Sammelbereich</i> <i>der ungarischen Museen</i>	

BALÁZS GÉZA: Nyelvészeti muzeológia Egy formálódó tematikus muzeológia a nyelv múzeum kapcsán	135
<i>Linguistic museology. A thematic museology in the process of formation in relation to the museum of language</i>	
CSERI MIKLÓS: Új utakon a Skanzen	145
<i>New perspectives of the Hungarian Open Air Museum</i>	
KEMECSEI LAJOS: Felföldi borkereskedő háza a Szabadtéri Néprajzi Múzeumban	157
<i>Das Haus eines Weinhändlers vom Oberland im Freilichtmuseum für Volkskunde</i>	
CSERVENYÁK LÁSZLÓ: Mátészalka településszerkezet változásaihoz	174
<i>Wandel der Siedlungsstruktur von Mátészalka</i>	
BODNÁR ZSUZSANNA: Hollóházi és telkibányai keménycserép edények a Sóstói Múzeumfaluban	183
<i>Steingutgefäße aus Hollóháza und Telkibánya im Freilichtmuseum in Sóstó</i>	
GULYÁS ÉVA–SZABÓ LÁSZLÓ: Mezőtúri cserépbödönök a szolnoki Damjanich János Múzeum kerámiagyűjteményében	193
<i>Die Tongefäße aus Mezőtúr in der Keramiksammlung des Museums von Szolnok</i>	
NAGY MOLNÁR MIKLÓS: Jeles egyéniségek és hatásuk a 20. századi nagykunsági népi kerámia történetében	203
<i>Hervorragende Persönlichkeiten und ihre Wirkung auf die Geschichte der Bauernkeramik des 20. Jahrhunderts im Gebiet von Nagykunság (Großkumanien)</i>	
P. SZALAY EMÓKE: Az úrasztali borosedények jelentősége a népi kerámia kutatásában	213
<i>Die Bedeutung der Weingefäße auf dem Tisch des Herrn in der Bauernkeramikforschung</i>	
LUKÁCS LÁSZLÓ: A fehérvári bicskáról	220
<i>Über das Taschenmesser von Székesfehérvár (Stuhlweißenburg)</i>	
GRÁFIK IMRE: A kerékvető	234
<i>Der Radabweiser</i>	
VIDA GABRIELLA: Kép vagy edény? 17. századi emberábrázolásos tál Diógyőrből	248
<i>Picture or dish? Diógyőr dish with a human figure from the 17th century</i>	
V. SZATHMÁRI IBOLYA: Textil-, bőr- és posztó rátétdíszítmények viseleteken és lakástextíliákon a magyar népi díszítőművészetben. A rátétdíszítés múltja, jelene, jövője	261
<i>Applikationen auf Bekleidung und Haushaltstextilien aus Textil, Leder und Filz in der ungarischen Volksornamentik</i>	

MIGRÁCIÓ – TÁJI KAPCSOLATOK

VEREBÉLYI KINCÓSÓ: Néprajzi csoportok – interetnikus kapcsolatok – etnicitás	272
<i>Volksgruppen – die interethnischen Beziehungen – Ethnizität</i>	

PERGER GYULA: Hegyalja Szent Márton hegyén, avagy szellemi árucseréje a kora újkorban	290
<i>Auf dem Berg St. Martin in Hegyalja, oder geistiger Warenaustausch in der Frühen Neuzeit</i>	
BOROS LÁSZLÓ: Adatok Tokaj vásárvárosi szerepköréhez (17–20. század)	298
<i>Details for Tokaj's market-town role</i>	
PETERCSÁK TIVADAR: Termelés és árucseréje az egri hóstyákon	308
<i>Produktion und Warenaustausch in den Vorstädten (hóstyák) von Erlau</i>	
GELENCSÉR JÓZSEF: Pénzkölcsönzés a Káli-medencében	318
<i>Lending money in the Káli-valley</i>	
KNÉZY JUDIT: Piacozó falvak a Kapos mente nyugati szakaszán (1890–1960) (Vázlat Kaposmérő és Kaposújlak néprajzi kapcsolatainak kutatásához)	331
<i>Markttaghaltende Dörfer entlang des Westabschnittes des Kapos (1890–1960) (Skizze zur Forschung über die ethnographischen Beziehungen zwischen Kaposmérő und Kaposújlak)</i>	
S. LACKOVITS EMÓKE: Az árucseréje jellemzői a Balaton-felvidéken	344
<i>Die Merkmale des Warentausches am Nordbalaton (Balaton-felvidék)</i>	
SZ. TÓTH JUDIT: A pilisi szlovák falvak árucseréje	358
<i>Der Warenaustausch in den slowakischen Dörfern von Pilis</i>	
LISZKA JÓZSEF: „Csillámlik a szőke Duna...” Adalékok a komáromi szekeresgazdák életmódjához és folklórához	368
<i>„Es flimmert die blonde Donau...” Angaben zur Volksweise und Folklore der Komorner Fuhrleute</i>	
L. JUHÁSZ ILONA: Erdélyi menekültek Kassán és környékén az első világháború idején (A korabeli sajtó tükrében)	387
<i>Siebenbürgische Flüchtlinge in und um Kaschau (Košice) zur Zeit des Ersten Weltkriegs (Im Spiegel der damaligen Presse)</i>	
BARTHA ELEK: Vallásethnográfiai adatok az északkelet-magyarországi migráció néprajzához	407
<i>Religionsethnographische Daten zur Migrationsethnographie von Nordostungarn</i>	
VOIGT VILMOS: Tetraptichon. A tizenkét ünnep és a négy Istenszülő tiszteletének fémikonjai	414
<i>Tetraptichon. Die zwölf Feiern und die vier Ikonen aus Metall zur Ehrung der Mutter Gottes</i>	
BATHÓ ÉDIT: Nepomuki Szent János tisztelete a Jászságban	424
<i>Ehrung des heiligen Johannes Nepomuk im Jászság</i>	

TÖRTÉNETI FORRÁSOK NÉPRAJZI ÉRTELMEZÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

GYULAI ÉVA: Két Bacchus – A mértékletes borivás eszménye Sambucus Bacchus-emblemájában, 1566	433
<i>Dual Bacchus – Ideal of Moderate Wine Drinking on Emblem of Bacchus created by Sambucus, 1566</i>	

FILEP ANTAL: Néprajzi irodalmunk szeszesházának történeti előzményei Adalékok kora újkori lakáskultúránkhoz ..... <i>Historical Antecedents of our Ethnographical Literature's „Szesesház”</i> <i>Datum to our Early Modern House Culture</i>	443
VERES LÁSZLÓ: Comenius Janua Linguae Latinae Reserata Aurea... címmű munkája magyar nyelvű fordításának néprajzi vonatkozásai ..... <i>Ethnographic Aspects of Hungarian Version of Comenius' Janua</i> <i>linguae Latinae reserata aurea</i>	458
KISBÁN ESZTER: RácZ Zsuzsanna könyvecskéje korabeli körképben ..... <i>Zsuzsanna RácZ's little Hungarian cookery-book</i> <i>in Middle European context</i>	466
VERES GÁBOR: Népi építkezés az egri hóstyákon a 18–19. században ..... <i>Häuserbau durch das Volk in den Vorstädten (hóstyá)</i> <i>von Erlau im 18.–19. Jahrhundert</i>	490
UJVÁRY ZOLTÁN: Két adoma irodalmi feldolgozása ..... <i>Literary adaptation of two anecdotes</i>	498
BARNA GÁBOR: A szolnoki Katolikus Élet című újság rózsafüzéres hírei ..... <i>News about the Rosary in the newspaper Katolikus Élet</i> <i>(Catholic life) in Szolnok</i>	502
MIZSER LAJOS: Helynévmagyarázatok Dél-Borsodban ..... <i>Ortsnamenerklärungen in Südborsod</i>	510

A TÁJ ÉS A TÁJFORMÁLÓ EMBER

BORSOS BALÁZS: Bodrogeköz: Három folyó között – három részre tagoltan? ..... <i>Bodrogeköz: Zwischen drei Flüssen- in drei Teile gegliedert?</i>	516
FRISNYÁK SÁNDOR: A Börzsöny-vidék tájhasználata a 18–19. században ..... <i>Land use patterns in the Börzsöny-region in the 18–19th century</i>	529
HEVESI ATTILA: Fa és kő külön-külön meg együtt (Valamit a kalotaszegi magyarság temetőinek sírjeleiről) ..... <i>Wood and stone separately and together</i> <i>(Something about the motifs of tombs of the Hungarians from Kalotaszeg)</i>	543
ILYÉS ZOLTÁN: A facsonkolás hatása a lombkorona alakjára és a kultúrtáj mintázottságára (Recens példák Erdélyből) ..... <i>The effects of truncation on the shape of foliage and the patterns</i> <i>of cultivated landscape – Recent examples from Transylvania</i>	552
PÁLL ISTVÁN: Elvetélt kísérlet a cigándi árvizek elhárítására a 18. század utolsó harmadában ..... <i>An Aborted Flood Defense Attempt at Cigánd in the Last Third</i> <i>of the 18th Century</i>	560
KAJÁN IMRE: A Soroksári Duna-ág elzárása és az 1876. évi árvíz ..... <i>The Blocking of the Soroksár Danube and the Flood of 1876</i>	567
SZILÁGYI MIKLÓS: Szempontok a „régii vizes világ” mellékes haszonvételeinek néprajzi vizsgálatához – A teknősbéka és a kecskebéka ..... <i>Betrachtungen zu der ethnografischen Analyse der beiläufigen</i> <i>Nutzung der alten Wasserwelt – die Schildkröte und der Teichfrosch</i>	580

NOVÁK LÁSZLÓ FERENC: Adatok Gömör néprajzához a 18. századból	590
<i>Details to the ethnography of Gömör from the 18th century</i>	
TAKÁCS PÉTER: Malmok, kallók és egyéb vízi szerkezetek Zemplén vármegyében a 18. század végén (Kísérlet egy emberi létszükséglet kielégítésének kronológiai és regionális korlátok közötti feltárására)	611
<i>Mills and other water structures in Zemplén county in the 18. century</i>	
SELMECZI KOVÁCS ATTILA: Az eszköz és a nyersanyag kapcsolata az olajütésben A lengőkalapácsos éksajtó példája	644
<i>Die Beziehung zwischen Gerät und Rohstoff beim Ölschlagen. Das Beispiel an der Keilpresse mit Schwinghämmern</i>	
KÜCSÁN JÓZSEF: Soproni szőlőbirtokosok és bortermelők 1810-ben	654
<i>Weingartenbesitzer und Weinbauer in Sopron am Anfang des 19. Jahrhunderts</i>	
SURÁNYI DEZSŐ: A sárgabarack meghonosodása Magyarországon	682
<i>Introduction and Dissemination of Armeniaca sp. in Hungary</i>	
SURÁNYI BÉLA: A rét és a legelő szerepe a 19–20. század magyar állattartásában	704
<i>Die Rolle der Wiesen und Weiden in der ungarischen Tierhaltung des 19–20. Jahrhunderts</i>	
SZULOVSKY JÁNOS: Kecskék és szamarak a Felföldön	716
<i>Ziegen und Esel im Hochland</i>	
BÁRTH JÁNOS: Kecskék és kecskepásztorok Csíkszentgyörgyön	728
<i>Ziegen und Ziegenhirten in Csíkszentgyörgy</i>	
HALÁSZ PÉTER: A moldvai magyarok kecsketartásáról	735
<i>Die Rolle der Ziege in der Wirtschaft der Moldauer Tschangos</i>	
SÁRI ZSOLT: Juh ételek a magyar táplálkozási kultúrában	750
<i>Sheep based cuisine in the Hungarian food culture</i>	
TABULA GRATULATORIA	758